

Zwolle – een *provinciestadje*, er zijn ook mensen die spreken over *een stad in de provincie*. In beide gevallen klinkt het schamper. Gelukkig zijn niet alle mensen die ten westen van Amersfoort wonen zo. Maar voor menigeen in dat gebied – bij tijd en wijle ook wel *Randstad* genoemd – bestaat Nederland uit de Randstad en o ja, ook nog *de provincie*.

Ik ben als een Zwollenaar van geboorte [zoals de Vlaming zegt] *fier* op mijn stad, hoofdstad van de provincie Overijssel, met op 1 januari 2024 133.133 inwoners. Want de regio Zwolle staat al tien jaar in de *top vijf* van Nederlands best presterende economische regio's. De vele *kruisbestuivingen* tussen bedrijfsleven, overheid,

onderwijs, gezondheidszorg en cultuur zorgen voor veel vernieuwing. Zo komt zelfs meer dan 10% van de bedrijven uit de Nederlandse *MKB Innovatie top 100* uit deze regio. Maar het echte verschil wordt gemaakt door de *arbeidsmoraal en het leefklimaat*: "Regio Zwolle scoort bovengemiddeld goed op dit thema."²

Beide kenmerken van Zwolle en zijn regio vang ik in één begrip: *saamhorigheid*. Een begrip dat herleidbaar is naar het Romeins recht. Want met alle moderniteit die we nu menen te hebben, kunnen we voor de betekenis van het vervangende woord solidariteit pakweg 2.500 jaar terug! Toen ontwikkelde dit Romeinse recht zich en het werd onder meer beheerst door het 'in solidum'-principe. Dat verwijst naar de verplichting van ieder individueel lid van een familie of van een andere gemeenschap om naar eigen vermogen bij te dragen aan de afbetaling van een gemeenschappelijke schuld.

Hoe werkt die saamhorigheid door in de arbeidsmoraal? Ik heb het voorbeeld al vaker gebruikt in blogs, omdat ik er zo van onder de indruk ben. Vraag aan een van de medewerkers van de plantsoendienst van de Rova die hier wekelijks het groen van het plein onderhouden, wat hij aan het doen is en hij zal je met trots, jazeker, vertellen dat hij hier zo vaak komt omdat het toch het visitekaartje van de stad is. Ze zijn mooimakers en zijn *individueel* aanspreekbaar op [de eigen bijdrage aan] het *gemeenschappelijke doel*.

Niet ik leef met de wensdroom dat saamhorigheid een kenmerk van deze regio zou zijn, externe onderzoeksbureaus en bestuurders van externe bedrijven die zich hier vestig[d]en zeggen dat het werkelijkheid is: Regio Zwolle scoort bovengemiddeld goed als het om deze arbeidsmoraal en leefklimaat gaat.

Die externe waarnemingen bevestigen wat we zelf sterk ervaren: Zwolle en zijn regio kenmerken zich door een sociaal leefklimaat, door *saamhorigheid*.

Even genoeg over Zwolle en zijn regio. Want het is van belang om wat dieper in te gaan op wat het begrip saamhorigheid feitelijk inhoudt en hoe het tot stand komt. Want hoe gek dat misschien ook lijkt, *saamhorigheid komt tot stand door de synthese van twee vormen van schijnbaar nogal tegengesteld menselijk gedrag: individualiteit en deelzaamheid*.

Dat vraagt om verheldering, lijkt me, want saamhorigheid is blijkbaar een complex fenomeen, iets anders dan [alleen maar] "Ik krijg een heel apart gevoel van binnen."

- *Individualiteit* duidt op het feit dat elk mens *uniek* is, onderscheiden kwaliteiten en capaciteiten heeft, maar ook onderscheiden behoeftes en zorgen. Dat kan negatief uitmonden in individualisme en zelfs egocentrisme: het minder of niet meer in staat zijn om zich in een ander en diens gevoel te verplaatsen. Maar individualiteit kan ook tot positief gedrag leiden en dan ontstaat:
- *Deelzaamheid*, het vermogen om te delen. Dat delen bestaat niet alleen uit weggeven; delen wordt gekenmerkt door wederkerigheid: je geeft aan en ontvangt van de ander: "Wie geeft zal ontvangen." Dat kan alleen maar als je elkaar erkent als unieke personen. Zo ontstaat saamhorigheid en het zal niet meer verbazen dat liefde daarvan de ultieme vorm is.

Maar het voorgaande geldt ook voor een minder prozaïsche vorm van saamhorigheid: steeds weer blijkt dat de beste arbeidsorganisaties zich kenmerken door krachtig ontwikkeld teamgedrag, waarin onderscheiden individuen hun individuele kwaliteiten beschikbaar stellen en met collega's delen waardoor het geheel, het eindresultaat, meer is dan de som van de individuele bijdragen. Zo ontstaat het gevoel van saamhorigheid dat echter niet beleefd kan worden in de gemakkelijke stoel, wel in activiteit: daadwerkelijke individuele en gedeelde inzet.

* * *

Twee recente gebeurtenissen brachten mij ertoe met jou gedachten te delen over saamhorigheid.

- Op 18 december 2024 ging in Zwolle de deur van het Glazen Huis van *Serious Request* op slot om bijna zeven dagen later weer open te gaan. Voor *Metakids*, voor kinderen met een metabole ziekte.

In die week liet Zwolle met zijn regio zien wat het betekent om samen te leven. *Serious Request* werd geprezen, Zwolle werd landelijk geroemd. Het gevolg van indrukwekkende cijfers: de opbrengst 11,5 miljoen euro, 4 miljoen meer dan de editie van vorig jaar in Nijmegen. Liefst 1,13 miljoen mensen bezochten de Zwolse binnenstad, waarvan 740.000 unieke bezoekers, een verdubbeling van 2023. Mooie getallen, maar dít maakte op mij de meeste indruk: *vrijwilligers gaven 1172 gastlessen op scholen in Zwolle en omgeving*. Nee, het is geen typefout: 1172 gastlessen! [2022: 131 in Amersfoort;

2023; 496 in Nijmegen]. Met een gemiddelde groeps grootte van 25 leerlingen, betekent dit dat het verhaal over Metakids met circa 30.000 leerlingen werd gedeeld. Toeval, dit grote aantal in de Zwolse regio? Nee. Scholen gaven massaal gehoor op de aankondiging van gastlessen, al halverwege 2024. Ik noem dát **verlangen naar saamhorigheid**.

Blijkbaar vonden de in gastlessen gedeelde verhalen een plek in heel veel jeugdige harten. **Er werden 2612 acties aangemeld**, ook al een verdubbeling. Blijkbaar was er een sterk gevoel **dat saamhorigheid ontstaat door jezelf in te zetten [individualiteit] en het resultaat daarvan te delen**

[deelzaamheid]. En natuurlijk, acties waren er in het hele land, het kloppend hart bevond zich wel op het Rodetorenplein in Zwolle, centrum van een saamhorige regio.

- Ruim een maand later, op 27 januari, zag en hoorde ik tijdens de **Holocaustherdenking in Amsterdam** hoe één van de laatste overlevenden zijn unieke leven deelde met de aanwezigen en hoe basisschoolleerlingen betrokken luisterden. Twee van hen, Joodse kinderen, lieten op het podium zelf van zich horen. Zo ontstond saamhorigheid waarin het verschil in levensjaren geen hindernis vormde, integendeel. Nadat de klas vervolgens bloemen had gelegd, vertelde een van de twee voor de televisie: **“Heel spannend was het, maar het gaf me ook een heel trots gevoel en ik vind het belangrijk dat we dit ieder jaar weer herdenken.”** Saamhorigheid van generaties, is er iets dat waardevoller is dan om als ouderen de eigen uniciteit te delen met jonge mensen, waardoor wij voeding geven aan hun trots, hun eigenwaarde op hun weg naar volwassenheid?

* * *

Ik heb het gevoel in een riskante tijd te leven. Er staat veel op het spel, want van ons wordt gevraagd dat wij keuzes maken hoe we met onze medemensen willen omgaan. Schuiven we op naar verdere polarisatie of is er een gemeenschappelijke, verbindende waarde die ons vraagt om aandacht voor de ander te hebben? Ik meen van wel: **saamhorigheid**.

**Onmenselijkheid begint waar saamhorigheid eindigt.
Laten we volharden in het verlangen om te delen in saamhorigheid.**

Noten

1. Foto van de binnenstad van Zwolle: Joop van Putten – voor zijn opmerkelijke fotografie, zie [Ruifol Images](#)
2. In het rapport [Regio Zwolle Monitor](#)

Muziek

1. Op de een of andere manier staat dit verstilde **Abendgebet – ‘Abends will ich schlafen gehn’** – uit het sprookje Hans en Grietje in mijn geheugen gegrift. Ik leefde mee met de twee kinderen als ze in het donkere bos gaan slapen. De stemmen van twee jongenssopranen vlechten zich in elkaar in een eenvoudige, kwetsbare melodie die eerst stijgt en daarna weer daalt. Prachtig, wat heb ik toch een geluk gehad dat we deze muziek via de ‘draadomroep’ konden beluisteren. Die stond in een hoek in de woonkamer en ik kroop achter een stoel om zonder gestoords te worden te luisteren. Twee jongenssopranen, ik was het ook
2. Muziek van de Poolse componist [Frederic Chopin: 4 Mazurkas op.24](#), gespeeld door de Russische Polina Osetinskaya, piano. Een Mazurka is een Poolse volksdans in driekwarts maat, die we allemaal wel kennen van de Weense wals. Maar een Mazurka wordt langzamer gespeeld.
3. Totaal anders en onnavolgbaar is drs. P in zijn lied **Dodenrit**, een Nederlandse klassieker uit de jaren '70. Eigenlijk is het thema na 50 jaar actueler dan toen, nu er veel geklaagd worden over de hongerige wolven die niet van schapen kunnen afblijven en misschien zelfs wel niet van mensen....Is dit wat anno 2024 kan gebeuren? In 'het lugubere lied Dodenrit' is een Russisch gezin in een trojka op weg naar Omsk. Tijdens de rit wordt het gezin achtervolgd door hongerige wolven. Om ze af te schudden voeren de ouders telkens een van hun kinderen door ze de trojka uit te gooien.

VOOR saamhorigheid, TEGEN Zuckerberg en Musk

CANCELLED Jij wilt ook niet dat Musk en Zuckerberg haatberichten gewoon doorlaten, zich met hun machtige sociale media ondemocratisch met politiek bemoeien, radicaal rechts steunen, Trump toegang geven op hun sociale media en hem met miljoenen dollars steunen?

Je kunt nu zelfs in je eentje een vuist tegen ze maken, door te doen wat miljoenen over heel de wereld doen. In Nederland is een kettingreactie op gang gekomen.

Doe wat mensen nu massaal doen en ga op [Signal als vervanging](#) van WhatsApp. Op je smartphone ook direct Signal Messenger

In deze fase kun je Whatsapp nog niet missen? Gebruik Signal er naast en je zult verstand staan hoeveel mensen dagelijks overstappen.

Nodig mensen via Signal op Whatsapp uit [ja, dat kan echt] om over te schakelen. Dat werkt!

Zoek even op een zoekmachine naar vervangers van X en Facebook [daar heb ik geen verstand van, nooit gebruik van gemaakt]